

*Məziyyə
Nəcəfova
Filologiya
elmləri
doktoru*

(əvvəli ötən sayımızda)

Şair "Qat-qarışq rəngləri bir-birindən ayırdı" ifadəsi ilə yaşanan hadisələri, 30 illik Qarabağın azadlığı yolunda Ali Baş Komandanın qarşılaşdığı siyasi məqamları yada salır. Bu günkü qələbəmiz, qat-qarışq rənglərin bir-birindən prezidentimiz tərəfindən ayrılmasına əsas sübutdur. Sonrakı bəndlərdə Ali Baş Komandanın dürüstlüyü, xalqına sədaqəti, verdiyi sözü, içdiyi andı zəfərimizə gedən yolun əsası olduğu ideyasını açıqlayır. Haqq yolunda tökülən qan zəfərə gedən yoldur.

*Dedi Zəfər rənglidir
Atduğumuz hər mərmir.
Söylədiyim hər bir söz
Düz hədəfə dəymirmi?
Atdığım hər bir addım,
həqiqəti demirmi?
Məhv etdi hər sözüylə
Hər dığanı, hər "yanı",
Hər sözümün, şeirim
Ali Baş Komandanı!*

Şeirir son bəndində Ali Baş Komandanın illər ərzində verdiyi söz, qürur hissi ilə xatırlanır. Zəfər günəşimizin hər zaman yanması və bu zəfər günəşinin Qarabağda bərq vurmaması Ramiz Düyğun poeziyasında özünəməxsusluğu ilə seçilir.

*Söylədi tarix boyu tarix bizi anacaq,
Bizim zəfər günəşimiz əbədlilik yanacaq.
Son qələbə, son zəfər bizim, bizimdir ancaq!
Qarabağdan görünür qızaran Zəfər danı!
Şuşa, Laçın həsrətli sevdalı qəlbimizin
Ali Baş Qəhrəmanı!
Böyük qələbəmizin
Ali Baş Komandanı!*

Vaqif Aslanın "Ali Baş Komandanım" şeiri qələbə, mübarək zəfər günü təbriki ilə başlayır.

*"Bu mübarək yerisin, bu duruşun mübarək,
Bu ləngərin, səngərin, bu vuruşun mübarək!"*

İfadəsi Ali Baş Komandanın iftixar, qürur dolu anlarının gözəl təsviridir. Əsrlərlə tariximizdə yaşayacaq bir qələbənin tarixini yaratmaq və gələcəyimizə ərnağan etmək, dastanlara sığmayan bir qəhrəmanlıqdır. Əslində bu hünər poetik ifadələrə belə sığa bilmir, amma buna baxmayaraq, şairlərimiz bu qüruru şeirə, misralara tökməyə çalışırlar.

*Ali Baş Komandanım!
Bu işıqlı dünyaya illər boyu kor baxan,
İnsanlığa xor baxan
İblisləri vur indi,
Xəbisləri, pisləri, ən pisləri vur, indi.
Yollarını gözləyən dağın, daşın eşqinə,
Bu qaçılmaz müqəddəs
Haq savaşın eşqinə
Mayası turşları vur, bətni soranları vur,
İnsan sümüklərindən ilik soranları vur.
Əmrinə müntəzirdir Azərbaycan ordusu,
Halal olsun deyirəm, sənə bu torpaq, bu su,
Ananın südü kimi, atanın çörəyitək
Qarabağ üzərində dalğalansın bayrağın.
Ana Azərbaycanın, ata Azərbaycanın
döyünən ürəyitək,
Ali Baş Komandanım,
Qələbən də mübarək, zəfərin də mübarək!*

Bir şairin xalqı adından Ali Baş Komandanına duyğu və düşüncələrini poetik şəkildə ifadə etməsi çox təqdirəlayıqdır.

Bu şeirlər bir xalqın Prezidentinə olan hörmət və ehtiramını görmək olur. Müəllifin şeirdə istifadə etdiyi yeni ifadələr də diqqət çəkir "Mayası turş, bətni soran, insan sümüklərindən ilik soran" kimi ifadələr Vaqif Aslanın poeziyasının dəyəri artırır.

Əjdər Olun "Qırx dörd günə" şeirində 44 günə Ali Baş Komandanın yaratdığı tarixdən bəhs edilir.

İllərdir özgələrə güvənərək, heç nəyə nail olmadığımız, dəfələrlə sənədlərə atılan imzaların saxtılığı, dünyanın səsimizə səs verməməsi vurğulanır. Şeirdə bir yolun üzərində dayanılır. Bu yol özümüzün cığır atdığımız yoldur. Ali Baş Komandanımızın atdığı imza, verdiyi əmr 44 günə bizi torpaqlarımıza qovuşduran yoldur.

Müasir Azərbaycan Poeziyasında Ali Baş Komandan obrazı

*Bayraq tutdum, bayrağımın sapı özüm,
Qapı-qapı niyə gəzdim, qapı özüm,
Qələm özüm, sənəd özüm, tapu özüm,
Baş Komandan imza atdı qırx dörd günə,
Qələbəyə üç rəng qatdı qırx dörd günə.*

Əjdər Olun yaşantılarımızı əks etdirən bu şeirlərində əslində çox böyük həqiqət var və yaşadığımızı da buna canlı sübut oldu. Şeirdə Rəcəb Tayyib Ərdoğan və İlham Əliyev birliyinin, qardaşlığının da böyük əhəmiyyəti olduğu vurğulanır.

Türk birliyi, bərabərliyi olan zaman bütün türk dünyası istəklərinə nail olar, mesajı şeirin ana xətinə təşkil edir.

*Ərdoğanla İlhamımız bir oldular,
Şirdən doğub törəyənlər şir oldular,
Xəzər, Egey, Dəclə, Fərat, Kür oldular,
Birlikdə əl qoydu onlar qırx dörd günə,
Qızıl heykəl qoydu onlar qırx dörd günə.*

Nizami Muradoğlunun poeziya nümunələrində də zəfərimizi Türkiyə və Azərbaycan xalqının birliyində, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin Türkiyənin prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın qardaşlıq və dostluğunda görür və qiymətləndirirlər.

Bu baxımdan Nizami Muradoğlunun "Üzündə ay işığı" poeması maraqlı doğurur. Türk dostluq və qardaşlığımızı dünyaya yayan şair Ali Baş Komandanımızın dostu, qardaşı olan Rəcəb Tayyib Ərdoğanı belə təqdim edir:

*Azərbaycan sevdalı
Turan vətəndaşıdır.
Ali Baş Komandanım
İlham Heydər oğlunun
Dostudu, qardaşıdır
Rəcəb Tayyib Ərdoğan!*

Vahid Əziz poeziyasında illərdir Qarabağ torpaqları qarşısında başaşağı olmağımız, xəcalət hissləri yaşadığımız əks olunur. Bizi bu xəcalətdən qurtaran Ali Baş Komandanın böyüklüyü və qalibiyyəti şeirdə dönə-dönə vurğulanır, Prezidentə xalqımız adından minnətdarlıq bildirilir. Şair "Qələbəli Azərbaycan" və "Var ol, Ali Baş Komandan", "Yalnız irəliyə, yalnız irəli..." şeirlərində Ali Baş Komandan obrazını, onun gördüyü işləri bütün tamlığı ilə görmək olur.

*Zülmət getdi Qarabağdan,
Ömrünü çıraq elədin,
Var ol, Ali Baş Komandan-
Çox günahkar nəsilərin,
Üzlərini ağ elədin.*

Bu misralarda tarixə qayıdaraq, torpaqlarımızın azadlığı üçün iş görməyənlər, mübarizədən qaçanlar tənqid atəşinə tutulur. Sözüdə bütöv olan, illərcə ordumuzun güclənməsi yolunda mübarizə aparan Ali Baş Komandanın bu qələbədə sonra çöhrəsindəki dumanın getməsi xalqının yanında baş ucalığı qazanmasındadır və söz bu bəxtiyarlığı yazmaqda acizdir.

*Getdi çöhrəndən duman,
Daha bizimdir dövrən,
Dünya üstünə cumdu-
Sözündən Baş komandan
Dönmədi Qarabağım,
Bayrağımız bir daha,
Enmədi Qarabağım...*

Bir sıra şeirlərdə "bu döyüşün yanında kəsməsin, Ali Baş Komandan" deyərək, "şəhidlərimizin tökülən qanlarının sonuna qədər qisas alınmalıdır" fikri rahat buraxmır. Bu xalq sona qədər döyüşməyə hazır olub, yetər ki, haqq üçün axan qanlar hədəf getməsin. Elnur Uğur "Ali Baş Komandan, özminlə tarixi yaz sən yenidən" şeirində yazır:

*Ali Baş Komandan,
Əzminlə tarixi yaz sən yenidən,
Ali Baş Komandan, sağlı sərkərdə!
Vətən məhəbbəti qiğılcımlanıb,
Saçır şölasini hər bir əsgərdə.*

Hər bir əsgərin üzündə olan Vətən sevgisi qiğılcımı zəfər üçün əsas şərt idi və o qiğılcımı yandırmaq üçün uzun bir yol gəlmişdi Azərbaycan əsgəri. Bu qiğılcımı Ali Baş Komandanın "Qarabağ Azərbaycandır!" ifadəsi güclü bir atəş çevirdi.

*Vur əmrin dur əmri əvəz etməsin,
Haqq üçün axan qanlar hədəf getməsin.
Eybi yox, sonadək savaş bitməsin,
Düşməni ömrü bitsin qanlı səngərdə.*

Xanım İsmayılqızının "Sən oğulsan" (Ali Baş Komandan) şeirində bir xalqın Prezidentinə inamı, sevgisi, hörməti ifadə edilir. Şair oxucusunu düşünənə, Ali Baş Komandanın söz verdiyi günlərə qaytarır. Qarşımızda 30 il öz ordusunu daha da qüdrətli etmək üçün çalışsan, mübarizə aparan bir Prezident dayanır. Xalqının hünərini dünyaya tanıtdıran, xalqının ürəyini sevgiyə yol çəkdirən Ali Baş Komandan durur.

*Bütün dünyanın dilində hünərini danışdıran,
Yatıb qalan beyinləri düşüncəyə çalışdıran,
Sən oğulsan.
Hamımızın ürəyinə ürəklə yol çəkdirmisən,
Bizə əyri baxanları dizi üstə çökdürmüşən,
Sən oğulsan.
Tək deyilsən, Ordun da var, səni sevən Xalqın da var,
Qələbələrə aparan əzmin də var, andın da var,
Sən oğulsan.
Bu müqəddəs torpaqları alacağın dedin-aldın,
Düşmənləri Yurdumuzdan qovacağın dedin-qovdun,
Sən oğulsan.*

Demək olar ki, Ali Baş Komandan haqqında yazılan bütün şeirlərdə Xalqın Prezidentinə olan sevgi və inam hissindən bəhs edilir. Səmimi hisslərlə yazılan bu şeirlər keyfiyyət baxımından da qiymətlidir.

Mahirə Abdulla həm şair kimi həm də bir ana olaraq bu "davanı ancaq zəfərlə sonlandırmaq" ideyasından çıxış edir. Şeirdə "yumruğunu endirmə" deyən həm də bir anadır. O analar adından çıxış edir. Bu mövzuda yazılan şeirlərimiz əslində anaların Prezidentə bir çağırışı, bir xahişidir. Artıq illərlə başı aşağı olan xalq Ali Baş Komandanın əmrini gözləyib, bu əmr xalqın qurtuluşu, yurdlarımızın düşməni tapdığından azad olmasıdır. Şairin çağırışında erməniyə olan qəzəb, nifrət də bəlgünlü haqlı, ədalətli müharibədən xəbər verir.

*Yol verirsən, yolun mənimdir deyir,
Türk oğluna nifrət-dinimdir, deyir,
Zəncirindən açılıbdi, ipi əlində deyil,
Baş Komandan, yumruğunu endirmə.*

Şeirdə real boyalar diqqət çəkir, illərlə ermənilərin "İpi" havadarlarının əlində olması, türk xalqına qənim kəsilənlərin "Türk oğluna nifrət-dinimdir" deyənlərin cavabını vermək zamanının çatdığı vurğulanır. Qarşımızda olanların satqın hallarını müəllif poetik dillə xatırladır. "İtin yalı kəsilibdi, haydadı" ifadəsi ilə Mahirə Abdulla erməninin bütün riyakarlığını açıb göstərir.

*Erməninin satqın halı-qaydadı,
İtin yalı kəsilibdi, haydadı,
Paşinyanda sən qolun boydadı,
Baş Komandan yumruğunu endirmə!*

Şeirdə incə yumor da görmək olur ki, (Paşinyanda sən qolun boydadı) bu ifadədə də real həqiqətlər var. Mahirə xanımın yaradıcılığında erməniyə münasibət hər zaman cəsarətlə, ədalətlə təqdim olunub. Erməni vandalizmini hələ 90-cı illərdə dünyaya yaymaqda yazar real faktlara əsaslanırdı. Şeirir son bəndi də bu baxımdan diqqətəlayiqdir.

*Kim çıxarar Xocalını yadından,
Danışram anaların adından,
Yumruqların ürəyimdi, sıxılıb,
Mətanətin aman vermir, yıxılıb,
Saxla onu təpiyinin altında-
Baş Komandan yumruğunu endirmə!*

Bir ananın fəryadıdır bu misralar. Şəhid analarının, döyüşçü analarının illərdir ürəklərində boğulan hayqırıqlarıdır bu şeir. Son zamanlar nə qədər şəhid versək də, heç bir ananın dilindən vur əmrinə qarşı dayan əmri ver, Komandan - deyən bir nəfər də ana olmadı. Bu Azərbaycan xalqının Ali Baş Komandanla birləşməsi demək idi. Bu birlik də bizi qələbəmizə, zəfərimizə doğru apardı. Azərbaycan poeziyası isə bu birliyi, bu sevgini, bu uğuru, bu zəfəri yazmaya bilməzdi. Uğurlarımız, zəfərlərimiz hələ də davam edir. Poeziyamız bütöv Azərbaycandan, yeni tariximizi yarıdan Ali Baş Komandan hələ çox yazıb-yaradacaq. Dəmir yumruğun hər zaman cəsarətli və qüvətli olsun, Ali Baş Komandan!